

Projekt z dnia 23 kwietnia 2014 r.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia.....

**w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach tymczasowo aresztowanego w
postępowaniu karnym¹⁾**

Na podstawie art. 263 § 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór pouczenia o uprawnieniach tymczasowo aresztowanego w postępowaniu karnym, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 2 czerwca 2014 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Opracowano pod względem prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym

Załącznik do Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia.....

w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach tymczasowego aresztowanego w postępowaniu karnym

WZÓR

POUCZENIE

O UPRAWNIENIACH TYMCZASOWO ARESZTOWANEGO

W POSTĘPOWANIU KARNYM

Tymczasowo aresztowanemu przysługują wymienione poniżej uprawnienia.

Jeżeli nie wskazano innej podstawy prawnej, przepisy w nawiasach oznaczają odpowiednie artykuły ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U z 1997 r. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.).

1. Prawo do składania wyjaśnień, odmowy składania wyjaśnień lub odmowy odpowiedzi na poszczególne pytania, bez konieczności podania przyczyn odmowy (art. 175 § 1).

2. Prawo do korzystania z pomocy wybranego przez siebie obrońcy. Jeżeli tymczasowo aresztowany wykaże, że nie stać go na obrońcę, sąd może wyznaczyć obrońcę z urzędu (art. 78 § 1). W wypadku skazania lub warunkowego umorzenia postępowania karnego tymczasowo aresztowany może zostać obciążony kosztami obrony z urzędu (art. 627, art. 629).

3. Jeżeli nie zna wystarczająco języka polskiego – prawo do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza (art. 72 § 1).

4. Prawo do zawiadomienia przez sąd osoby najbliższej lub innej wskazanej osoby o tymczasowym aresztowaniu (art. 261 § 1 i 2).

5. Jeżeli nie jest obywatelem polskim – prawo do kontaktu z urzędem konsularnym lub z przedstawicielstwem dyplomatycznym państwa, którego jest obywatelem. (art. 612 § 1).

Jeżeli tymczasowo aresztowany jest obywatelem jednego z wymienionych niżej państw¹⁾, właściwy urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne zostaną poinformowane o aresztowaniu również bez jego prośby.

6. Prawo do informacji o treści zarzutów, ich uzupełnieniu i zmianach oraz kwalifikacji prawnej zarzucanego przestępstwa (art. 313 § 1, art. 314, art. 325a § 2 i art. 325g § 2).

7. Prawo do przeglądania akt w części zawierającej dowody wskazane we wniosku o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania (art. 156 § 5a).

8. Prawo do wniesienia do sądu zażalenia na tymczasowe aresztowanie w terminie 7 dni od dnia otrzymania odpisu postanowienia o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania (art. 252).

9. Prawo do złożenia wniosku o uchylenie lub zmianę tymczasowego aresztowania na inny środek zapobiegawczy, niełączący się z pozbawieniem wolności. Środkiem takim może być dozór Policji, poręczenie majątkowe lub osobiste, zakaz opuszczania kraju, obowiązek opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, zawieszenie w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu, powstrzymanie się od określonej działalności lub od prowadzenia pojazdów. Wniosek zostanie rozstrzygnięty w ciągu 3 dni przez prokuratora lub sąd. Na postanowienie prokuratora lub sądu tymczasowo aresztowany może złożyć zażalenie tylko wtedy, gdy wniosek został złożony po upływie co najmniej 3 miesięcy od dnia wydania poprzedniego postanowienia w sprawie tymczasowego aresztowania (art. 254 § 1 i 2).

10. Prawo do zapewnienia niezbędnej pomocy medycznej.

(data, podpis)

¹⁾ Afganistan, Algieria, Australia, Austria, Belgia, Białoruś, Bośnia i Hercegowina, Bułgaria, Chińska Republika Ludowa, Chorwacja, Cypr, Czechy, Czarnogóra, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Kambodża, Kanada, Kazachstan, Kirgistan, Korea Północna, Kuba, Laos, Litwa, Łotwa, Macedonia, Meksyk, Mołdawia, Mongolia, Nowa Zelandia, Rosja, Rumunia, Serbia, Słowacja, Słowenia, Stany Zjednoczone, Syria, Tunezja, Turcja, Ukraina, Uzbekistan, Węgry, Wielka Brytania, Wietnam.

U Z A S A D N I E N I E

Rozporządzenie stanowi wykonanie delegacji zawartej w art. 263 § 8 ustawy z dn. 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.) przewidującej określenie przez Ministra Sprawiedliwości wzoru pouczenia o uprawnieniach tymczasowo aresztowanego w postępowaniu karnym.

Zmiany do prawa polskiego są konsekwencją wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (zwaną dalej dyrektywą 2012/13), która przewiduje obowiązek pouczenia podejrzanego lub oskarżonego o przysługujących im uprawnieniach w następujących sytuacjach procesowych

- w związku z nabyciem statusu podejrzanego lub oskarżonego w postępowaniu karnym (art. 3 dyrektywy);
- w związku z zatrzymaniem lub tymczasowym aresztowaniem (art. 4 dyrektywy);
- w konsekwencji zatrzymania osoby w związku z rozpoznaniem wniosku o wykonanie europejskiego nakazu aresztowania (art. 5 dyrektywy).

Rozporządzenie dotyczy drugiej z wyżej wymienionych sytuacji, tj. uprawnień tymczasowo aresztowanego w postępowaniu karnym. Stosownie do art. 4 dyrektywy 2012/13 osoby podejrzanе lub oskarżone, które zostały zatrzymane lub aresztowane powinny otrzymać niezwłocznie pisemne pouczenie o przysługujących im prawach. Pouczenie to powinno zawierać informację o prawie dostępu do materiałów sprawy, o prawie do poinformowania władz konsularnych lub innej wskazanej osoby, prawie dostępu do pilnej pomocy medycznej oraz wskazanie czasu, na jaki dana osoba może zostać pozbawiona wolności zanim zostanie postawiona przed sądem. Ponadto pouczenie powinno zawierać ogólne informacje o prawie do obrońcy, o bezpłatnej pomocy prawnej, o podstawach oskarżenia, o prawie do tłumaczenia ustnego i pisemnego, o prawie do odmowy złożenia wyjaśnień.

Pouczenia znajdujące się obecnie w użyciu przez polskie prokuratury, sądy, czy Policję, sprowadzają się do prostego przytoczenia odpowiednich przepisów Kodeksu postępowania

karnego. Zostały one wypracowane przez praktykę, bez podstawy prawnej. Niniejsze rozporządzenie zmienia ten stan rzeczy. Zdecydowano się w nim na pouczenie tymczasowo aresztowanego o przysługujących mu uprawnieniach w prostym i przystępnym języku, co stanowi wykonanie zobowiązania wynikającego z art. 4 ust. 4 dyrektywy 2012/13 oraz wprost wynika z treści wytycznych delegacji ustawowej, przewidującej konieczność zrozumienia pouczenia także przez osoby niekorzystające z pomocy pełnomocnika. W tym celu wzór pouczenia nawiązuje do rozwiązań zaproponowanych w niewiążącym załączniku I do dyrektywy 2012/13. Jednocześnie, zgodnie z dotychczas funkcjonującą praktyką, pouczenie wskazuje na odpowiedni przepis ustawy, z którego wynika dany rodzaj uprawnień lub obowiązków, co umożliwi weryfikację jego treści i ustalenie brzmienia normatywnego.

Data wejścia w życie rozporządzenia została skorelowana z datą wejścia w życie ustawy zawierającej delegację do jego wydania oraz z wymaganą datą transpozycji dyrektywy 2012/13.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz. Urz. UE L 142 z 1.6.2012 r., s. 1).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529 oraz z 2013 r., poz. 480, 765, 1282 i 1247.